LUMINA LUMII

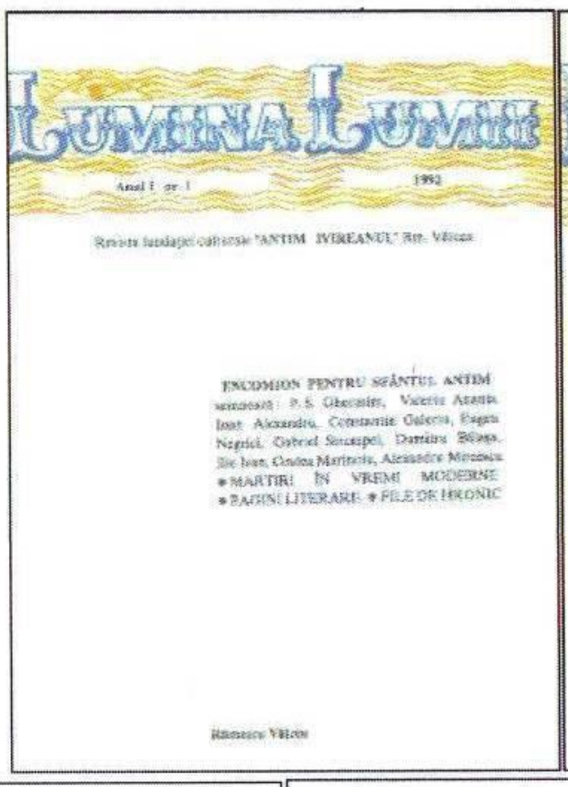

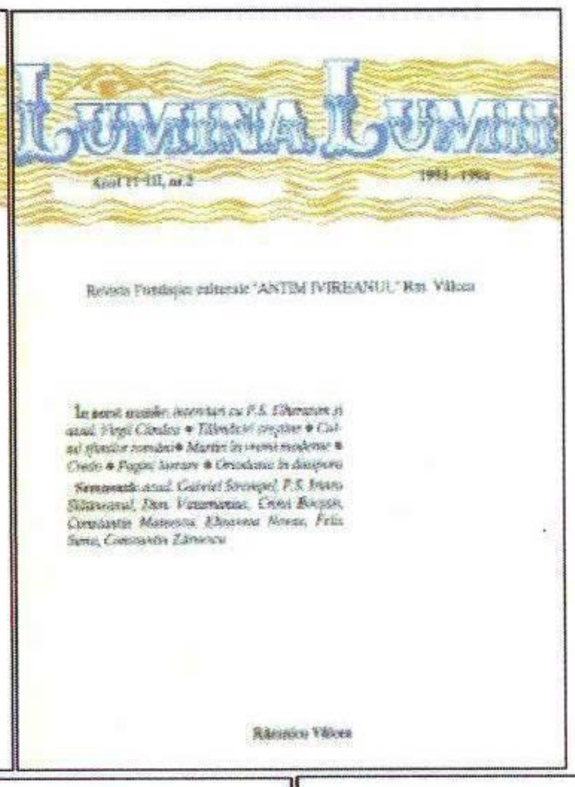

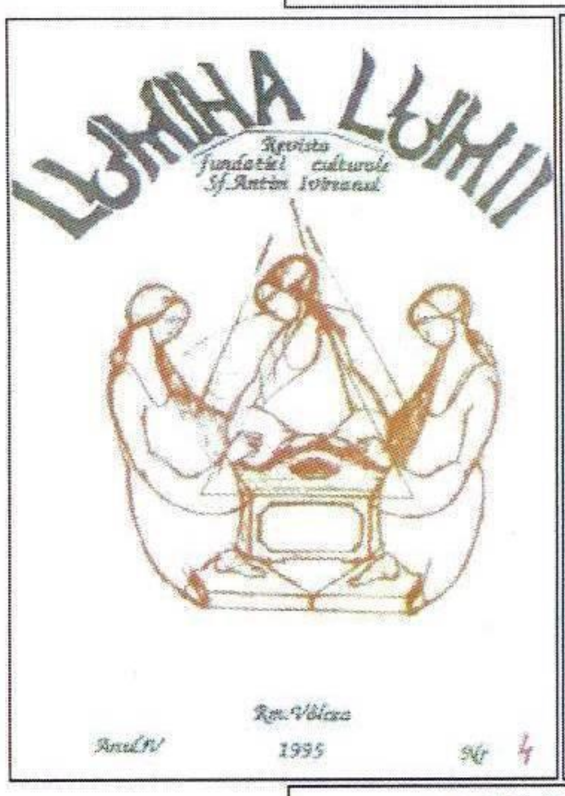

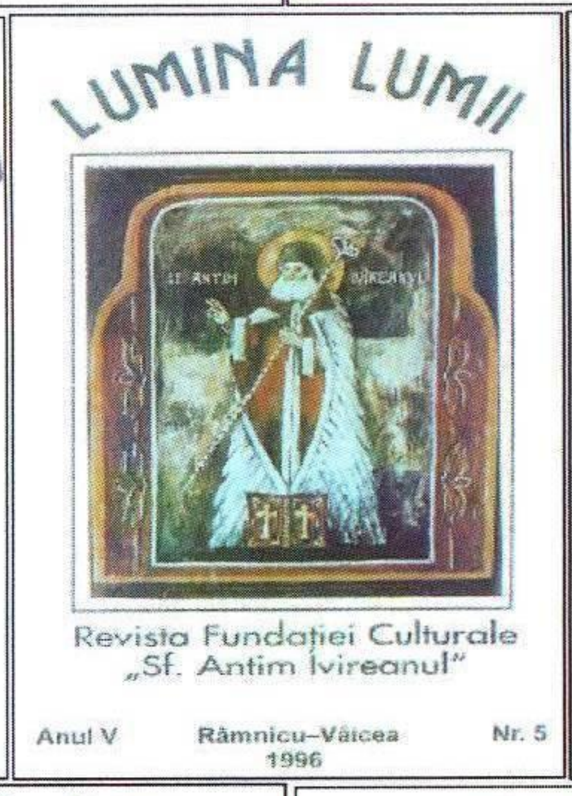

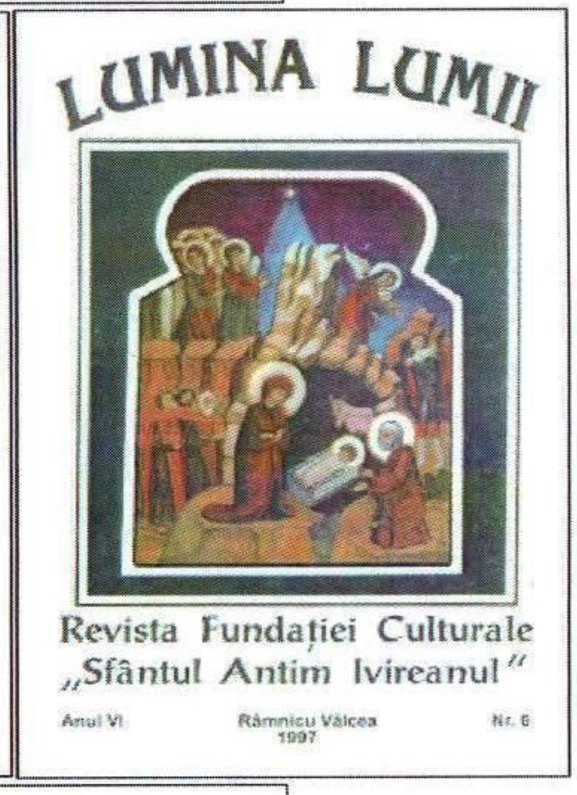

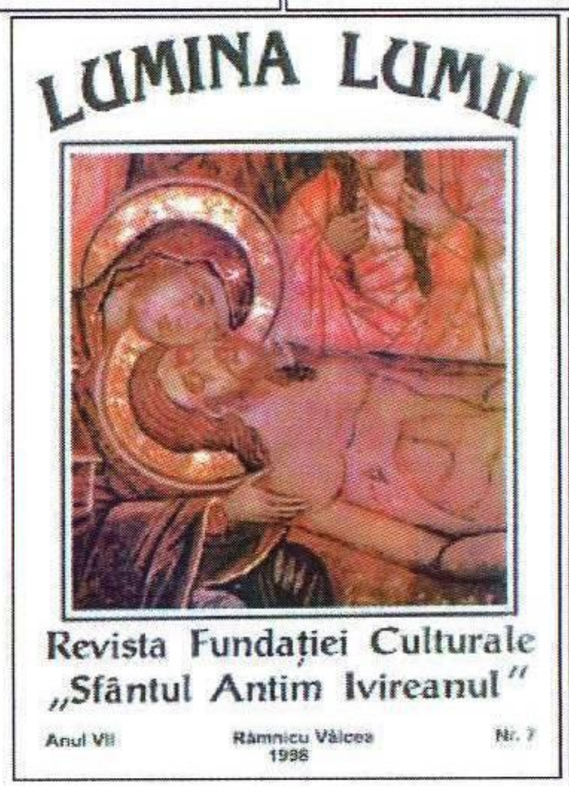

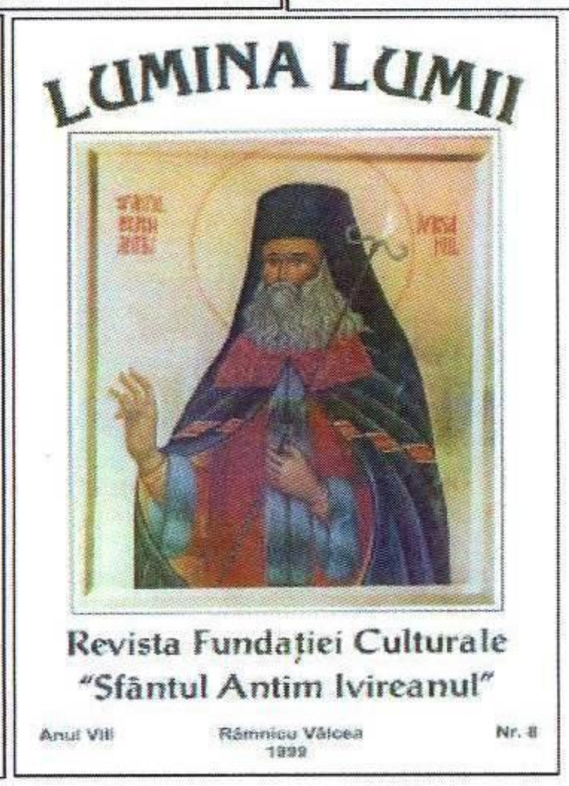

An XXV **nr. 25**

Râmnicu-Vâlcea
2016

Metafora Rugăciunii

Dănuț BAICU

Abstract: *The peace of soul and understanding of the world in and through poetry represents the general outline of this volume. Hesychia depicts a remarkable transgression, the poet Alexandru Mărchidan being an artist who seems to essentialize the frivolity of modern society by advancing a delicate poetical form which is constantly illuminated and enlightened by a superior liturgical spirit. The poet's art is his prayer, and the prayer stands for a time of Taboric Light through which he escapes in himself.*

Keywords: soul, prayer, spirit, light, time, serenity

Volumul de poezii, *Hesychia*, în memoria poetului creştin Daniel Turcea, este o carte cu un destin şi o structură aparte, tipărită la Editura Alean, din Piteşti, în anul 2015, care, pe lângă autorul ei principal, în speţă poetul şi profesorul Alexandru Mărchidan, se bucură de un autor secund, Sorin Dănuţ Radu, fiind vorba, deci, de o dublă meşteşugărie, *id est* un artist al fotografiei, ale cărui imagini se înscriu în complementaritatea creaţiilor poetice şi devin ele însele poezie. Raportul grafie-fotografie implică o alianţă relativ îndrăzneaţă, însă ingenioasă, prin care poeziile prind grai, ritmul *iese din ecran* şi se pronunţă plasticizat în cadre deschise, sintaxa *aleargă* liberă şi nu-şi mai cunoaşte rigoarea, iar fonetismul se pigmentează elegant în lacrimi de culoare. „Gândirea poetică (foto)grafiază realul şi aparatul optic împrumută parcă stratul de celule senzoriale ale ochiului uman, prin care surprinde realitatea acoperită în mod surprinzător cu un strat *haric* de emulsie fotografică." (Magda Grigore, în *Curtea de la Argeş*, anul VII, Nr.5 (66), Mai 2016)

Prima poezie (Hesychia*)* dă titlul cărţii şi anunţă, într-o oarecare măsură, vocea şi ritmul textelor poetice. Cuvântul *hesychia* provine din grecescul ἥσυχος, a cărui arie semantică încorporează sensurile: *liniştit, blând, plăcut, calm*. Vocabula se lasă greu descoperită, originea sa fiind neclară, fapt certificat de mai multe dicţionare etimologice care constată direct: „Pas d'étymologie" (Chantraine, 1968: 417); cu toate acestea, se cuvine a menţiona că radicalul *–συ* înregistrează, în conformitate cu cercetările comparative, semnificaţiile: *pace, linişte, târziu, tăcere,* elementele

cheie în poezia lui Alexandru Mărchidan, cu ajutorul cărora îşi expune terapia spirituală.

Hesychia prezintă o dialectică lăuntrică, o pătrundere bruscă într-un spaţiu dubios, oarecum difuz, purtătorul de cuvânt fiind un ucenic al spiritualităţii elevate. Se conturează, în mare, o imagine fluidă, deloc anarhică, în care poetul schiţează tablouri fantastice: „fiinţe nevăzute ţesute în aer/ vânători iuţi/ colţuri de cuvinte uitate." (Hesychia) Drumul lung intră în paralelism efervescent cu momentele subite din dimensiunea imaginară (*ca o carte ce se va închide/ ca un nor ce se va descălţa/ dintr-o dată/ vin toate*), schiţându-se, astfel, o simbolistică aparte, savantă, cu prelucrare fină: retragerea, liniştea sufletească sărută fruntea copilului înlăcrimat şi-i plânge durerea, părăsindu-l, brusc, într-o *lume de piatră*. Noaptea, somnul, liniştea sunt motive ilustre ce converg către o stare de graţie, de unde încă se mai poate mirosi rodul dulce al căderii, mireasma toxică a *prăpastiei* damnate.

Citit palindromic, aforismul lui Andrei Tarkovski de la începul cărţii redă următorul enunţ: *Rugăciunea este o formă de artă,* o artă divină, vie, plăcută lui Dumnezeu, care nu poate fi supusă unei analize estetice, rugăciunea fiind însăşi o activitate de co-creaţie, de con-ştiinţă şi de conştientizare a suflului etern: sufletul este însuşi o operă de artă ce poate fi *citit* numai prin raportare continuă, isihastică, la interior. Rugăciunea, respectiv arta, reprezintă un proces endogenetic de rostuire a materiei, de împăcare a celor două formaţiuni primordiale: sufletul şi trupul. Rugăciunea este vitală, iar arta complementară: „ele se pot potenţa şi completa." (Magda Grigore, în: *Curtea de la Argeş*, anul VII, Nr.5 (66), Mai 2016)

În acest sens, Alexandru Mărchidan este un apostol al trăirii sensibile, sincere, mereu vibrante. Rugăciunea sa este poezia, iar poezia este un mod de viaţă întru mărturisire. Poeziile sale se întemeiază pe un fond religios care anunţă, subtil, tonalitatea arhitecturii sale. Conţinutul artei lui vine în concentraţie maximă, transportată cu o deosebită grijă de către sintagme simple, fine, de o precauţie filozofică, care par să suprime şi să tempereze un suflet viguros, tânăr, să-i estompeze tribulaţiile ontologice într-un lăcaş sacru de reeducare a duhului impetuos, în permanentă căutare de răspunsuri. Este vorba, aşadar, de un manifest blând al zbuciumului

lăuntric; poetul se foloseşte de sensul cuvintelor (sufletul lor) pentru a denunţa caracterul plurivalent al sufletului, care, uneori, pare să te lase singur, în mijlocul mării, într-o barcă fără vâsle: „ca un nor ce se va descălţa"; „compas cu punctul de sprijin în cer"; „ca o pisică cu miros de zăpadă". Astfel, plurivocitatea acestor versuri poate echivala cu încercarea de a pune degetul pe adevărul absolut.

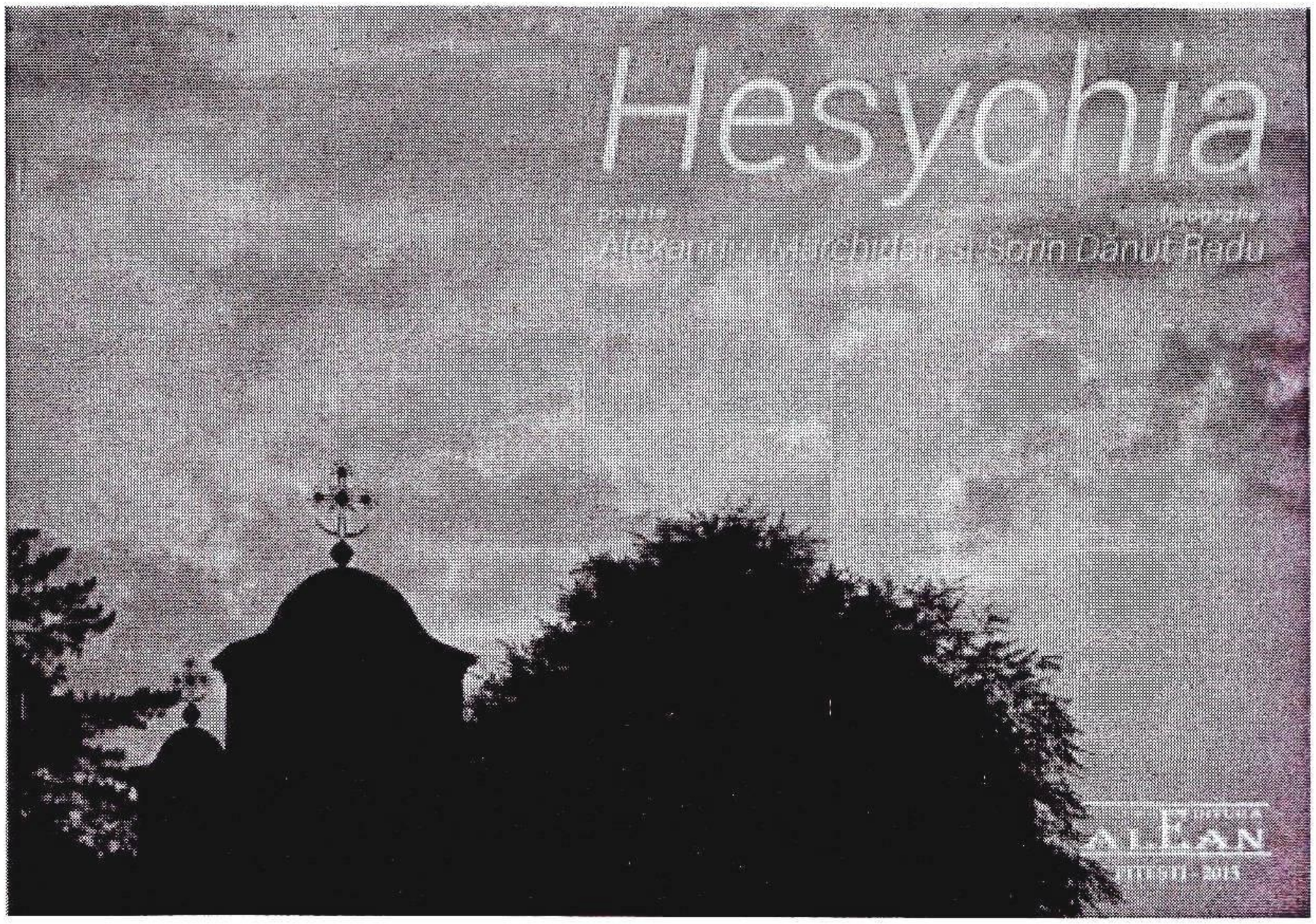

Nostalgia clipelor de demult, a spaţiului adiaforic, sau apatic, în sensul etimologic al cuvintelor, traduce o rezonanţă lirică atemporală, *timpul* fiind o componentă aproape obsesiv invocată care, alături de forma redusă a poeziilor şi monosilabitatea multor versuri, dezvăluie intenţia autorului de a se plasa şi a rămâne cât mai mult într-un timp sacru, inocent şi necorupt, unde conştiinţa lucrează în favoarea omului, şi îi deschide doar uşile bune: „stoluri/ de clipe/ cu multe colţuri/ sunt gândurile noastre/ înainte/ înapoi/ sus/ jos/ stânga/ dreapta". (Împodobit eşti cu frumuseţea mai mult decât...), „sărbătoare cu timpul tău cuminţit/ pus la dospit în tihna aşteptării/ timp îmblânzit rugându-se chiar el/ să-i prelungeşti ziua ca să se odihnească încă puţin." (Seară de Sfântul Nicolae)

Drama poetului, implicit sursa inspiraţiei sale, este de factură tranzitivă, consecinţa unei hiperconştientizări a timpului ca „dâra melcului pe scoarţă", un drum cu *sens unic*, din ce în ce mai greoi, care te poartă, însă, fiind un cinic, nu te menajează: „ca locuri lăsate în urmă/ pe care le mai vezi cumva/ deşi picioarele se mişcă înainte/ sau doar pământul se roteşte dedesupt/ ceva te împinge."(La 30 de ani toţi lupii au plecat, toţi lupii se adună); „din pivniţa timpului/ iernile trecute/ ne curg/ cu gust nou/ în pahare". (Trecere)

Unitatea poemelor realizează o cromatică duhovnicească şi potenţează astfel capacitatea lirică de a transmite, în registru fonologic, o acustică liturgică. Receptarea mesajului poetic presupune o stare de spirit providenţială, prin care lectorul poate descinde într-o dimensiune cathartică, de co-Înviere Hristică întru seninătate edenică: „pacea/ şi chipul ei geamăn/ tunet de trezire/ liturghie/ a Învierii/ din moarte/ la viaţă/ şi de pe pământ/ la cer..."(Adâncit în mine ca un copac în aşteptare iarna); „astă-noapte/ am cinat în cer/ se făcea că ajungem pe rând/ de departe/ nu pâine nu sare mâncam/ ne adumbrea dinspre copacul acela/ o cădere la pace". (Cina).

În logica creştină, rugăciunea înseamnă respiraţia sufletului, iar sufletul este, paradoxal, el însuşi respiraţie, după cum o arată etimonul său, *suflitus*, fiind completat, pe aceeaşi direcţie clasicistă, de grecescul ψυχή, din verbul ψύχω (a răci, a reîmprospăta), la rândul său derivat al lui ψίω sau ψαύω (a rade, a atinge cu blândeţe). În acest sens, se poate spune că rugăciunea este mâna dreaptă a sufletului, o parte din el, prin intermediul căreia omul, artistul în cauză, îl cunoaşte pe Dumnezeu, devine un καλός ἄνθρωπος. Rugăciunea poetului Alexandru Mărchidan este *lumina*; lumina devine metafora rugăciunii, factor al vitalităţii şi al redescoperirii de sine. Arta sa poetică capătă valenţe soresciene prin îndemnul la retragere în adânc, în mistica interiorităţii revelatorii, condiţie absolută a ieşirii la lumină, unde „trupul de lumină îmbrăţişează trupul de piatră".
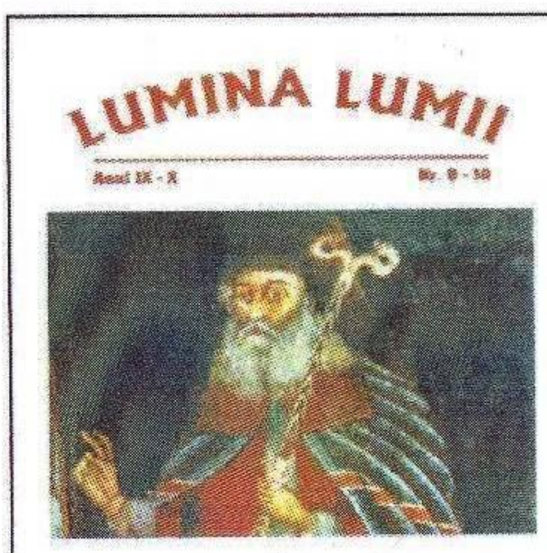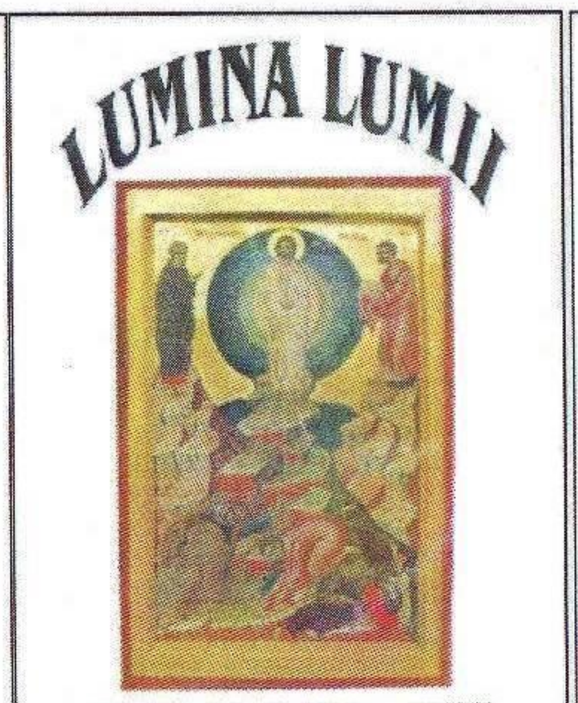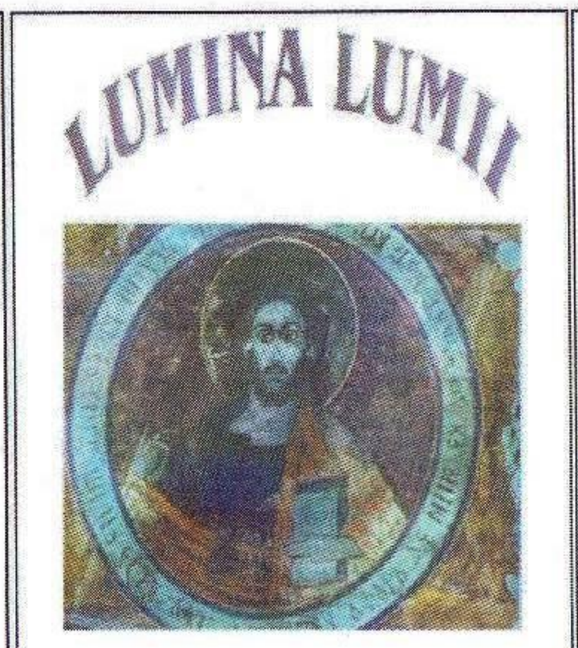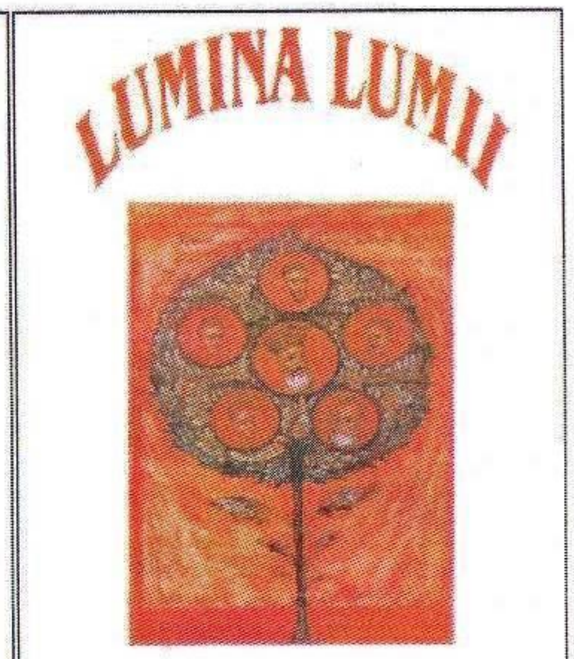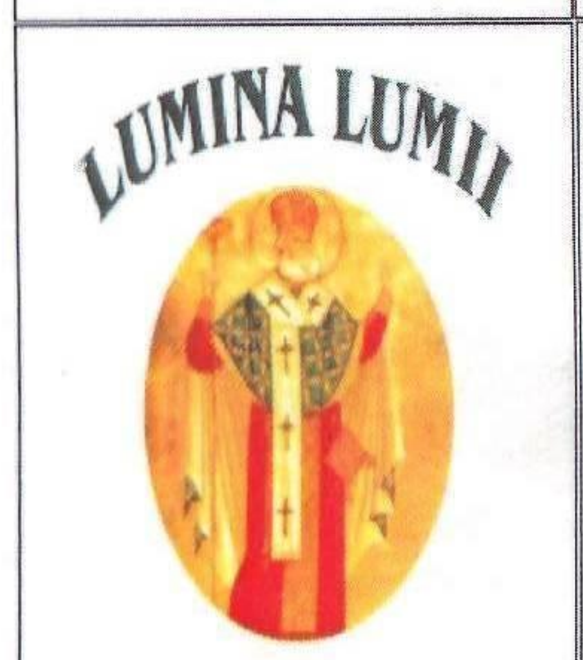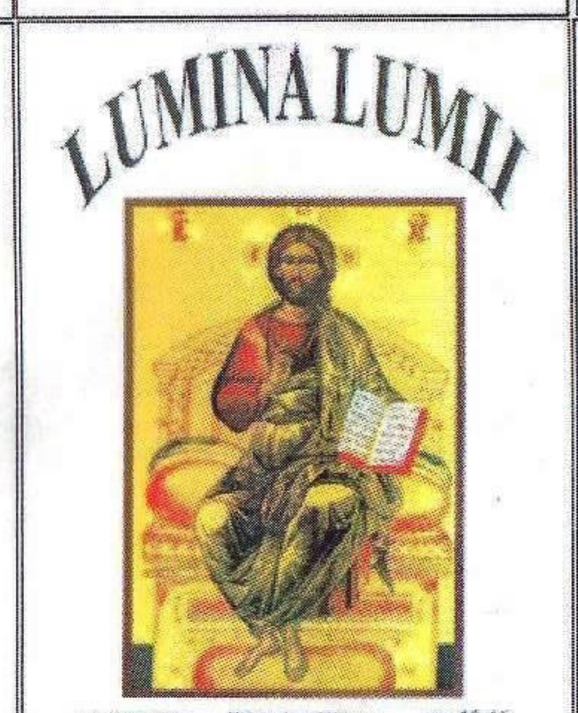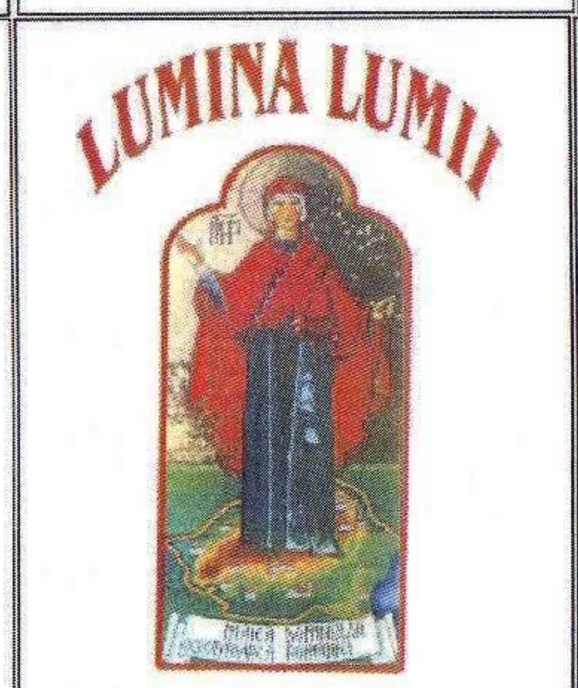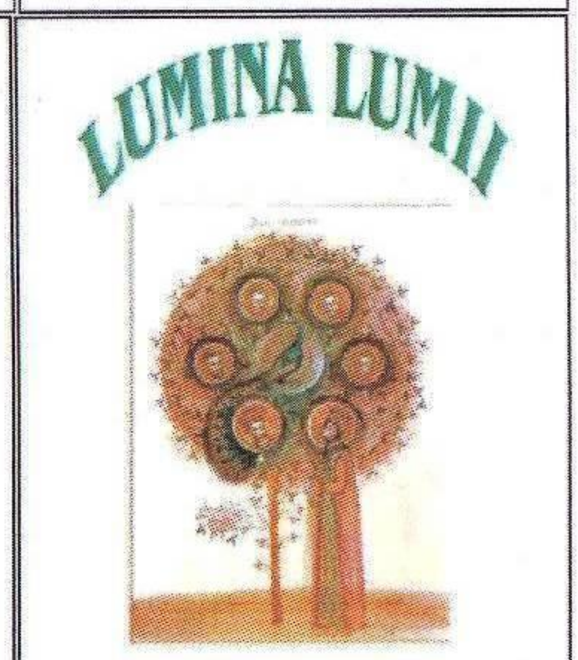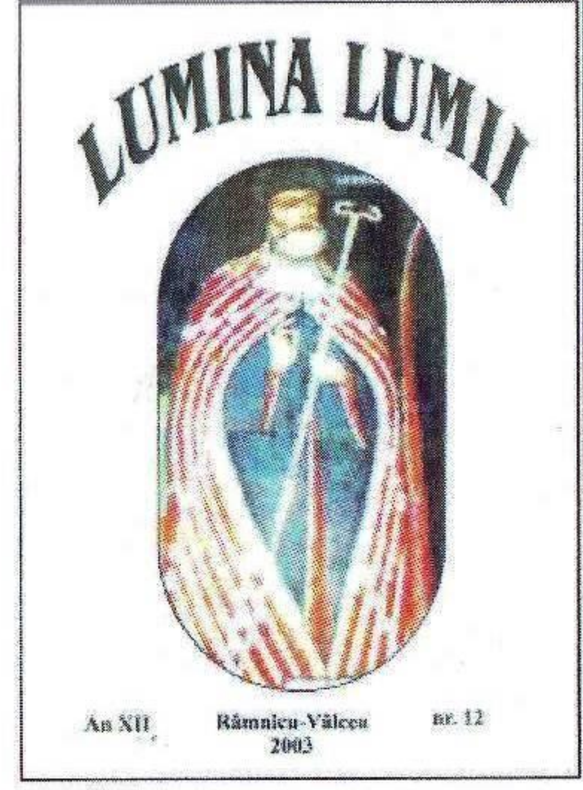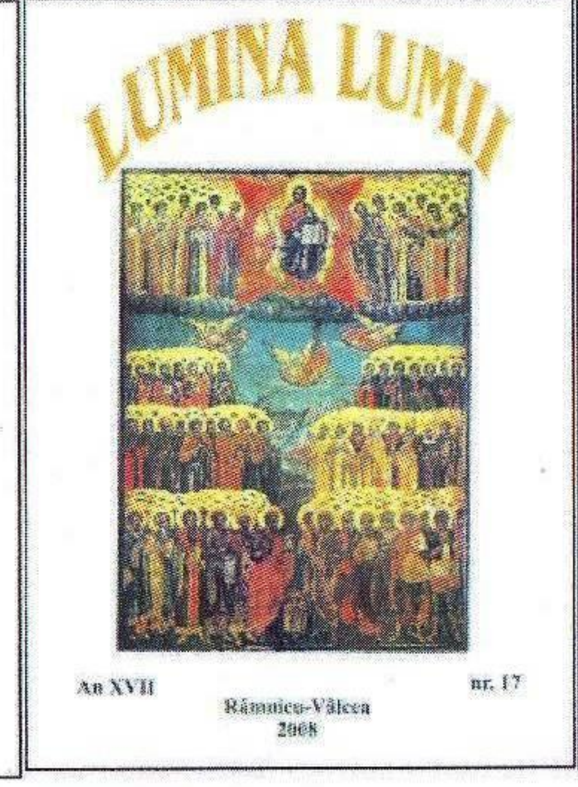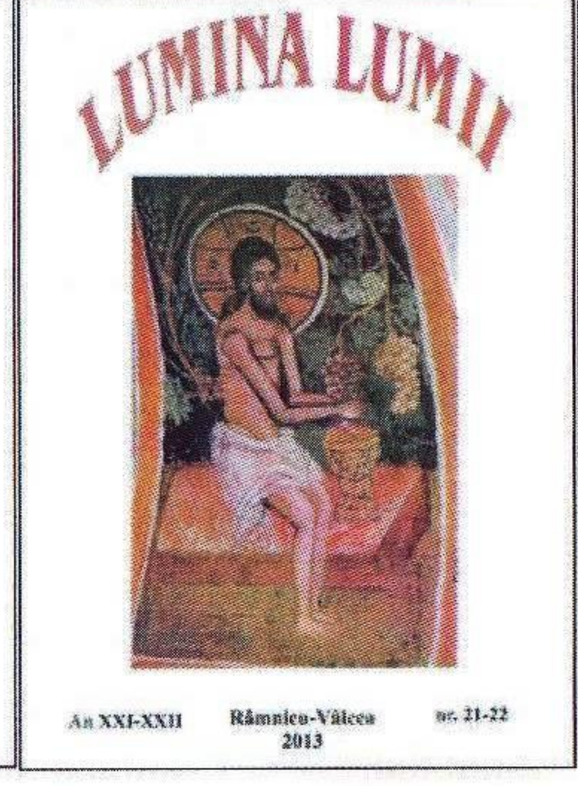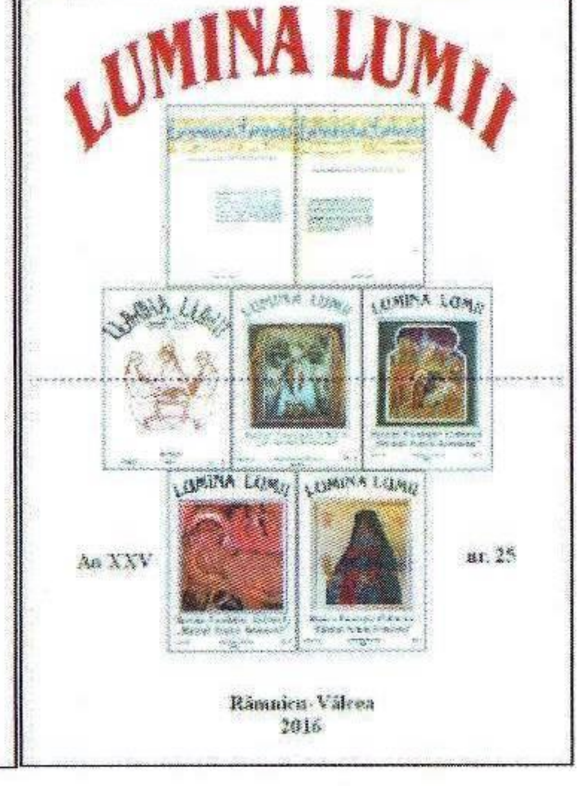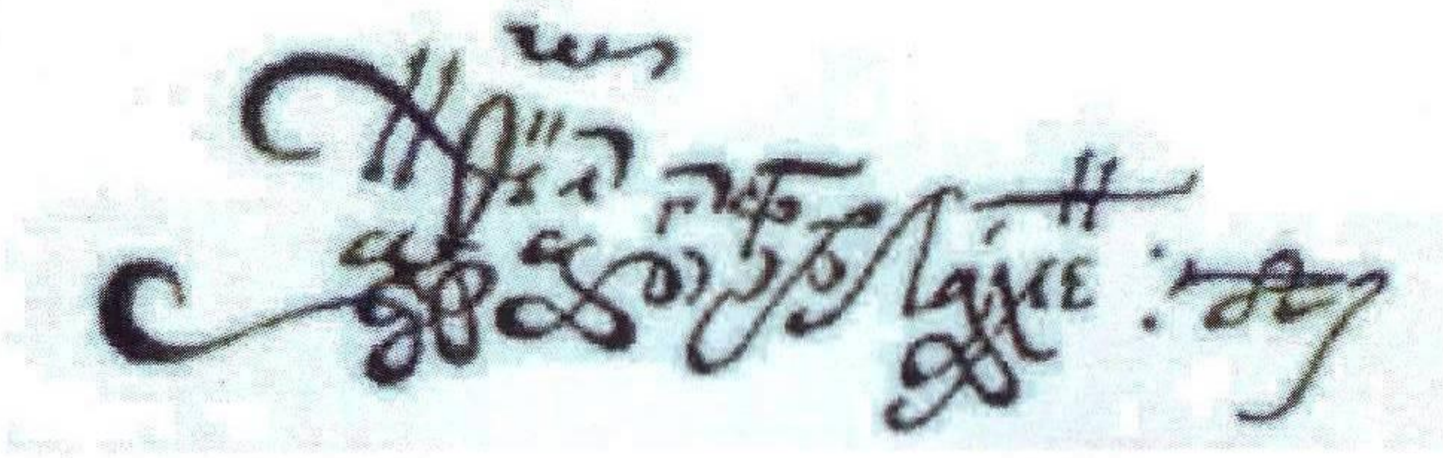
ISSN: 1453-6226